

הַלְבוֹת גִּזְלָה וְאַבְדָּה פֶּרֶק יב

א. מִי שְׁאַבְדָּה לוֹ אֲבָדָה, וּפָגַע בְּאַבְדָּתוֹ וְאַבְדָּת חֲבֵרוֹ אִם יָכוֹל לְהַחְזִיר שְׁתִּיחָהּ, חַיֵּב לְהַחְזִיר. וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַחְזִיר אֲלֹא אַחַת מֵהֶן אֲבָדָתוֹ קוֹדֶמֶת, וְאִפְלוּ לְאַבְדָּת אָבִיו אוֹ רֵבּוֹ: שְׁלוֹ קוֹדֶם לְכָל אָדָם.

ב. פָּגַע בְּאַבְדָּת רֵבּוֹ עִם אֲבָדָת אָבִיו אִם הָיָה אָבִיו שָׁקוּל כְּנֶגֶד רֵבּוֹ, שְׁלֹא־אָבִיו קוֹדֶמֶת; וְאִם לֹא, שְׁלֹרְבּוֹ קוֹדֶמֶת: וְהוּא שְׁתִּיחָהּ רֵבּוֹ מִבְּהָק, שֶׁרֵב חֲכָמָתוֹ שְׁלִתוֹרָה מִמֶּנּוּ.

ג. הִנִּיחַ אֲבָדָתוֹ, וְהַחְזִיר אֲבָדָת חֲבֵרוֹ אֵין לוֹ אֲלֹא שְׁכָרוֹ הָרְאוּי לוֹ. פִּיּוּצָד: שְׁטָף נָהָר חֲמורוֹ וְחֲמור חֲבֵרוֹ, שְׁלוֹ יָפָה מִנָּה וְשִׁלַּח־חֲבֵרוֹ מֵאֲתָיִם הִנִּיחַ אֶת שְׁלוֹ, וְהִצִּיל אֶת שִׁלַּח־חֲבֵרוֹ אֵין לוֹ אֲלֹא שְׁכָרוֹ הָרְאוּי לוֹ. וְאִם אָמַר לוֹ אֲצִיל אֶת שְׁלֹךְ, וְאַתָּה נֹתֵן לִי דְמֵי שְׁלִי, אוֹ שֶׁהִתְנָה בְּפָנַי בֵּית דִּין חַיֵּב לִתֵּן לוֹ דְמֵי שְׁלוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁעָלָה חֲמור שְׁלוֹ מֵאֲלִיו, הוֹאִיל וְלֹא נִתְעַסַּק בּוֹ, זָכָה בָּמָה שֶׁהִתְנָה עִמּוֹ. יָרַד לְהִצִּיל, וְלֹא הִצִּיל אֵין לוֹ אֲלֹא שְׁכָרוֹ הָרְאוּי לוֹ.

ד. וְכֵן אִם הָיָה עוֹסֵק בְּמִלָּאכָה, וּבִטֵּל מִמִּלָּאכָתוֹ שְׁשוּוָה דִּינָר, וְהַחְזִיר אֲבָדָה שְׁשוּוָה מֵאָה דִּינָרִין לֹא יֹאמַר לוֹ תֵּן לִי דִינָר שֶׁהִפְסַדְתִּי, אֲלֹא נֹתֵן לוֹ שְׁכָרוֹ כְּפוּעֵל בִּטֵּל שִׁיבֵטֵל מֵאוֹתָהּ מִלָּאכָה שֶׁהָיָה עוֹסֵק בָּהּ. וְאִם הִתְנָה עִם הַבְּעָלִים, אוֹ בְּפָנַי בֵּית דִּין שְׁיִטֵּל מֶה שֶׁהִפְסִיד, וְהִרְשׁוּהוּ הָרִי זֶה נוֹטֵל. וְאִם אֵין שָׁם בֵּית דִּין וְלֹא בְּעָלִים, שְׁלוֹ קוֹדֶם.

ה. וְכֵן שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ בָּאִים בְּדֶרֶךְ, זֶה בַּחֲבִית שְׁלִיִּין וְזֶה בְּכַד שְׁלֹדְבֵשׁ, וְנִסְדָּקָה הַכַּד שְׁלֹדְבֵשׁ, וְקָדֵם שִׁישְׁפֹךְ הַדְּבֵשׁ לְאַרְץ, שְׁפֹךְ זֶה אֶת יֵינוֹ וְהִצִּיל אֶת הַדְּבֵשׁ לְתוֹךְ הַחֲבִית אֵין לוֹ אֲלֹא שְׁכָרוֹ הָרְאוּי לוֹ; וְאִם אָמַר אֲצִיל אֶת שְׁלֹךְ, וְאַתָּה נֹתֵן לִי דְמֵי שְׁלִי, אוֹ שֶׁהִתְנָה בְּפָנַי בֵּית דִּין הָרִי זֶה חַיֵּב לִתֵּן לוֹ. וְאִם נִשְׁפֹּךְ הַדְּבֵשׁ לְאַרְץ, הָרִי זֶה הַפֶּקֶר; וְכָל הַמְּצִיל, לְעַצְמוֹ מְצִיל.

ו. הָיָה זֶה בָּא בְּכַד שְׁלֹדְבֵשׁ וְזֶה בָּא בְּקִנְקָנִים רִיקָנִים, וְנִסְדָּקָה כַּד הַדְּבֵשׁ, וְאָמַר לוֹ בַּעַל הַקִּנְקָנִים אֲנִי מְצִיל לָךְ דְּבֵשׁ זֶה בְּקִנְקָנֵי עַד שֶׁתֵּתֵן לִי חֲצִיו אוֹ שְׁלִישׁוֹ אוֹ כֶּךָ וְכֶךָ דִּינָרִין, וְקִבַּל עָלָיו בַּעַל הַדְּבֵשׁ וְאָמַר לוֹ הֵין הָרִי זֶה צָחַק בּוֹ, וְאֵינוֹ נֹתֵן לוֹ אֲלֹא שְׁכָרוֹ הָרְאוּי לוֹ: שֶׁהָרִי לֹא הִפְסִידוֹ כְּלוּם.

ז. וְכֵן מִי שֶׁבָּרַח מִבֵּית הָאֲסוּרִים, וְהִיתָה מַעֲבֶרֶת לְפָנָיו, וְאָמַר לוֹ הָעֲבִירָנִי וְאֲנִי נֹתֵן לָךְ דִּינָר, וְהָעֲבִירוֹ אֵין לוֹ אֲלֹא שְׁכָרוֹ הָרְאוּי לוֹ. וְאִם הָיָה צֵיד, וְאָמַר לוֹ בִּטֵּל מִצּוֹדְתְךָ וְהָעֲבִירָנִי נֹתֵן לוֹ מֶה שֶׁהִתְנָה עִמּוֹ. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֶה.

ח. שְׁתִּירָה שֶׁהִיתָה מְהֻלָּכֶת בַּמִּדְבָּר, וְעָמַד עָלֶיהָ גִּיס וְטִרְפָּהּ אִם אֵינָן יְכוּלִּין לְהִצִּיל מִיָּדָם, וְעָמַד אַחֵד מֵהֶן וְהִצִּיל הִצִּיל לְעַצְמוֹ; וְאִם יְכוּלִּין הֵן לְהִצִּיל מִיָּדָם, וְקָדֵם אַחֵד מֵהֶן וְהִצִּיל אָף עַל פִּי שֶׁאָמַר לְעַצְמִי אֲנִי מְצִיל, הִצִּיל לְאֻמָּצָע.

ט. הָיוּ יְכוּלִּין לְהִצִּיל עַל יְדֵי הַדָּחַק כָּל הַמְּצִיל, מְצִיל לְאֻמָּצָע, אֲלֹא אִם כֵּן אָמַר לְעַצְמִי אֲנִי מְצִיל, הָרִי זֶה מְצִיל לְעַצְמוֹ: שְׁכִיּוֹן שֶׁשְׁמַעוּהוּ אוֹמַר לְעַצְמִי אֲנִי מְצִיל, הָיָה לָהֶן לְדָחַק עַצְמָן וְלְהִצִּיל; וְכִיּוֹן שֶׁיִּשְׁבּוּ וְלֹא הִצִּילוּ, הָרִי נִתְיָאֲשׁוּ מִן הַכֹּל.

י. הָיוּ שְׁנֵי שְׁתַּפִּין, וְהִצִּיל אַחֵד מֵהֶן הִצִּיל לְאֻמָּצָע; וְאִם אָמַר

לְעַצְמִי אָנִי מַצִּיל הָרִי זֶה חֶלֶק מִחֲבֵרוֹ, וְהִצִּיל לְעַצְמוֹ. וְכֵן
הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְהִצִּיל כָּל שְׂיָצִיל, הָרִי הוּא לַמַּשְׁכִּיר; וְאִם
אָמַר לְעַצְמִי אָנִי מַצִּיל, הָרִי חֲזֹר מִן הַשְּׂכִירוֹת, וְכָל שְׂיָצִיל אַחֵר
שָׁאֵמַר כֵּן, הָרִי הוּא שְׁלוֹ.

יא. שְׂיָרָה שְׁחַנְתָּה בַּמִּדְבָּר, וְעָמַד עָלֶיָּה גִּיס לְטָרְפָּהּ, וּפָסְקוּ עִם
הַגִּיס מִמּוֹן, וְנִתְּנוּ לוֹ מִחֲשָׁבִין לְפִי מִמוֹנָם, וְאִין מִחֲשָׁבִין לְפִי
נִפְשׁוֹת. וְאִם שָׁכְרוּ תִּיר לַפְּנִיָּהֶם לְהוֹדִיעֵם הַדֶּרֶךְ, מִחֲשָׁבִין שָׁכְרוּ
לְפִי מִמּוֹן וּלְפִי נִפְשׁוֹת. וְלֹא יִשְׁנוּ מִמְּנַהֵג הַחֲמָרִים.

יב. רִשְׁאִין הַחֲמָרִים לְהִתְנוֹת בִּינִיָּהֶן, כָּל מִי שֶׁתֵּאבֹד מִמֶּנּוּ חֲמוֹר
מִבְּנֵי הַשְּׂיָרָה, מַעֲמִידִין לוֹ חֲמוֹר אַחֶרֶת; וְאִם פָּשַׁע בָּהּ וְאִבְדָּה,
אִין חֲיָבִין לְהַעֲמִיד לוֹ.

יג. אִבְדָּה חֲמוֹרוֹ, וְאָמַר תָּנוּ לִי דָמִיָּה וְאִינִי רוֹצֶה לְקַח חֲמוֹר,
וְהִרִינִי שׁוֹמֵר עִמָּכֶם אִין שׁוֹמְעִין לוֹ, אֲלֹא מַעֲמִידִין לוֹ חֲמוֹר
אַחֶרֶת כִּדִּי שְׂיָזִרַז עֲצָמוֹ וַיִּשְׁמַר בְּהֶמְתּוֹ. וְאִפְּלוּ הִיתָה לוֹ בְּהֶמָּה
אַחֶרֶת בַּשְּׂיָרָה, אִינוּ דוֹמָה שׁוֹמֵר אַחַת לְשׁוֹמֵר שְׁתֵּים.

יד. סְפִינָה שֶׁהִיתָה מְהֻלָּכֶת בָּיָם, וְעָמַד עָלֶיָּה נִחְשׁוֹל לְטַבְּעָהּ,
וְהִקִּילוּ מִמַּשְׁאָה מִחֲשָׁבִין לְפִי מַשְׁאוּי, וְאִין מִחֲשָׁבִין לְפִי מִמּוֹן.
וְאֵל יִשְׁנוּ מִמְּנַהֵג הַסְּפִנִּים.

טו. רִשְׁאִין הַסְּפִנִּים לְהִתְנוֹת בִּינִיָּהֶן, כָּל מִי שֶׁתֵּאבֹד לוֹ סְפִינָה,
מַעֲמִידִים לוֹ סְפִינָה אַחֶרֶת; פָּשַׁע בָּהּ וְאִבְדָּה, אוֹ שֶׁפָּרַשׁ לְמָקוֹם
שָׁאִין הַסְּפִינֹת הוֹלְכוֹת בּוֹ בְּאוֹתוֹ הַזָּמָן אִין חֲיָבִין לְהַעֲמִיד לוֹ.